

^(א) [לעיל מג.ג] (ב) [מכות סא: דה"ה י"ד] (ג) [ב"מ סו: קי: ב"ב קכג:א] (ד) [לעיל לג: א] (ה) [ע"ש תענית ג: מ"ק ג: יחזקיס קי: ב] (ו) [שנת מנ. מ"ק ג: קדושן לט. מולין כא.] (ז) [ב"ק קח: א] (ח) [נבא"ל: ומוכים ל"ד, ה] (ט) [ש"ל,

תורה אור השלם
 1. ולקחתם לכם בימים הראשון פרי עץ הדר פת תמרין וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים: וירק כג מ ארזן דגנאל די שמה בלשטאצער אשתומם פשעה יתרה ויעניה יבוללה ענה מלכא ואמר בלשטאצער הלמא ופישרא אל יבהקיך ענה בלשטאצער מורי הלמא לפענאך ופשרה לעקריך: דניאל ד טו

הגהות הב"ח
 (א) גמ' א"ל אבי רבא מאי שני:

גליון הש"ס
 גמ' שבחום וחורו ויבדום. שנת דף ק"ט ע"א מנילה דף ג ע"א:

מוסף רש"י

שתיים אחת ללולב ואחת למקדש. למדך שצריך שמי מזה של ערבה. אחת להגדה ולולב ואחת למקדש לקדש את המזבח (עירי דף. ע"ש נטיעות). המפוזרות בתוך בית סאה, חורשין כל בית סאה ערב שבעית עד ר"ה. אמ"נ דשא שדות זין חורשין לפני שביעית זין חורשין ודא"ל אסא אין חורשין סינין מפקדין (תענית ג. ובעיר חורש ג. ויעי לעיל דף. בארובה). ערבה. למקדש, המזבח (חורש ט"ס) למקדש, דלילו ערבה ולולב מקדש נשקף (עירי דף). וגיטוף המים. למקדש על שער שבעת ימי המזבח לקמן (מת.) והמזבח מפדש פירז מנסמן, צין מים צין יין, וכל קרנות כל ימות המדע אין נספיים אלא יין, חורן מן המזבח שמועל על שער שער שער שער שער (עירי דף). הלכה למשה מסיני. אלו ששע גשלו צבית המזרח מין להס מן המורה והסיוו שהלכה למשה מסיני הם שמועל ונגרסם כשדר שמועל, וכן שמועל ומלתיך וממלתיך (לעיל ה:). שמועל השומע וסדרן כשדר שמועל וכן ככל מקום (עירי דף.). אשתומם כשעה חודא. שמך והיא מתבשר מה יעה (חורין כא. ועי' דניאל ד טו). דלבון אמרי. שלכס הייתי אומר, מורה של בני א"י היא, דילהון היא. של בני ככל (ב"ק קי"ד).

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מד.

**עין משפט
 נר מצווה**

יב א מיי פ"ו מהל' לולב
 הלכה יו יח סגן עשין
 מל טו"ש"ע א"ח ס"י תרנח
 סעיף ב: **יב ב מיי ע"ש הלכה כב:**

רבינו הגנאל

מדת' כל העם מוליכין את לולביהן לכנסת ומשנה אחרת כל העם להר הבהית, ואוקימנא להו הא דתני בהר הבית בזמן שביית המקדש [קיים] והוא דתנן בבבליה בזמן הזה. ודחינא לא תרריהו בזמן בית המקדש, והא דתנן בהר הבית במקדש, והוא דתנן בבבליה בזמן הפסוק ביה למקדש, כפי שראו שחל יום שביעי של ערבה ושמעונו על שלא נתקבעו השנים בחקוקון כגון יסוד השמר. וירושלמי ר' סימון מפקד לאלוין דמחשבין יתבון דעמיתן כי הכי דלא תעברון לא תקיעת ולא ערבתא בשבת. ואין תרחיקון, עברון תקיעתא בשבת ולא תעברון ערבה בשבתא. אמר ליה אבי רבא מאי שני לולב דעברין ליה זכר למקדש, ומאי שני ערבה דלא עברין, ואסיק לולב דאית ליה עיקר מן התורה כפי עצמה בבבליה, לא עברין לה זכר למקדש, ערבה דלית לה עיקר מן התורה] כפי עצמה בבבליה, לא עברין לה זכר למקדש. אמר ר' לוי כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח, כשמקדיפין את המזבח, כדי לצאת בערבה. אמר ליה ר' יוחנן מי אמר נבטילה דלמא בוקיפיה. פי' זה שהיו מקדיפין שבעה עשרים בלולב היה ולא ערבה, כאשר אמר ר' אלעזר בראש השמועה, מי אמרה בבבלי מומין דלמא בוקיפיה, הכל גבורים שגלו עם גבורה עושים בני אדם הנמונים בשלשלותם של צבול אלה שהיו גבורים במלחמתם של תורה אלמנא לרי' יוחנן לא נשתתחה תורה בגלות צבול כך צקוונטרם וקשה רבינו תס אטו פי' לא אשכחן פ' הצונה (שנת קד. וע"ש) גבי מנשפ"ך שכחום וחורו ויחנן ע"ש ולא פריך הכי ועוד אטו משום דהס בני תורה א"ל שישתכחום תורת ערבה ורבינו חננאל גרס לכוון אמר דלהון היא ומפדש רבינו תס שהיה ר' יוחנן אומר לתלמידיו שהיו לפניו מצביל אחד משלכס אומר דהוה לניסוק המים מן התורה. איתרבו ר' יוחנן אמר ערבה יסוד נביאים היא. כלומר הנביאים חורו אותה [נ"א אותם] לעשות כך. ר' יהושע בן לוי אמר מנה נביאים היא, כלומר הוראה בלא תיקון, [נ"א: בלא הוראה ובלא תיקון]. ואקשינן איני והא אמר ר' יוחנן הלכה למשה מסיני. פי' וביתן שהלכה למשה מסיני, אמאי צריכה הוראת נביאים ותיקנתם, והלא מתוקנת ועמדת היא. ופריך הכי נמי, מיור שכחיה וחורו הנביאים וחורו לון ההלכה יוסדהו

אמרי ד'ידדהו נמי לא דחי. ל"ק מידי משופר כדפרישנא לעיל: **כהנים בעלי מומים.** ה"ה דהוה מני למימר ופרועי ראש דמרוייהו אסריי אי לא משום ערבה דמתנן פ"ק דכלים (מ"ט) צין האולם ולמזבח מקודש הימנו שאין צעלי מומין ופרועי ראש נכנסים לשם:

אמר ר' יהוה ר' יוחנן מי אמרה. סלקא דעמיה דה"ק מי אמרה שהיא חוצה לאורייתא ואתיא ודחיא מעלות דרצנן דלמנא רצנן היא

דלא דחין מעלות דרצנן משום תקנתא דרצנן ולכן פריך הא איחו אמרה ומשני מי אמרה שהיא צנטיילא דלמנא צוקיפה וכיון דלחין מקיפין את המזבח ולא צניי אלא צוקיפה דעלמא אחד וזוקף ע"י כולן א"נ צעלי מומין אפשר להו לזוקף צשאר רשות ולא יכנסו צין האולם ולמזבח ואפי' מימני לומר צנטיילא דלאסקין לעיל דאיתומב מ"ד צוקיפה מי אמרה צצעלי מומין דלמנא אין הלכה למשה מסיני אלא צממימין הראוין לעבודה כמו שאין הלכה למשה מסיני צורים אלא צכהניס דצזא מודית מדלא אמרת זריס נכנסין ולפי שיטה זו דפרי' דמעלה דרצנן היא קשה לאצא שאלו דיליף (לעיל דף גז.) ערבה של מזבח מדכתיב ערבי אמאי צכהניס דלמנא אפי' צישראל כמו ערבה דלולב וי"ל דשמא הקפת מזבח צכהניס ושאר ישראל צעורה צלל הקפה:

והא"ל ר' יוחנן דרצנן אמרי דלהון ח"א. רצ כהנא מתלמידי דרצ היה ומצביל צרם לא"י לפני ר' יוחנן מחמת מרדין כדלמרינן פני ר' צמר' דצ"ק (דף קי. וע"ש): והוצרך לו ר' יוחנן לכמה ספיקות וא"ר יוחנן לזני א"י סבור הייתי שהמורה שלכס שלא גליתם מארלכס לא היה לכם טיורוף הדעת אבל ראיתי שהיא של בני צבול שאע"פ שגלו עמדה להס חכמת המרש והמסגר שגלו עם יכניה כדכתיב הכול גבורים שגלו מלחמה ומניא צסדר עולם וכי מה גצורה עושים בני אדם הנמונים בשלשלותם של צבול אלה שהיו גבורים במלחמתם של תורה אלמנא לרי' יוחנן לא נשתתחה תורה בגלות צבול כך צקוונטרם וקשה רבינו תס אטו פי' לא אשכחן פ' הצונה (שנת קד. וע"ש) גבי מנשפ"ך שכחום וחורו ויחנן ע"ש ולא פריך הכי ועוד אטו משום דהס בני תורה א"ל שישתכחום תורת ערבה ורבינו חננאל גרס לכוון אמר דלהון היא ומפדש רבינו תס שהיה ר' יוחנן אומר לתלמידיו שהיו לפניו מצביל אחד משלכס אומר דהוה לניסוק המים מן התורה. איתרבו ר' יוחנן אמר ערבה יסוד נביאים היא. כלומר הנביאים חורו אותה [נ"א אותם] לעשות כך. ר' יהושע בן לוי אמר מנה נביאים היא, כלומר הוראה בלא תיקון, [נ"א: בלא הוראה ובלא תיקון]. ואקשינן איני והא אמר ר' יוחנן הלכה למשה מסיני. פי' וביתן שהלכה למשה מסיני, אמאי צריכה הוראת נביאים ותיקנתם, והלא מתוקנת ועמדת היא. ופריך הכי נמי, מיור שכחיה וחורו הנביאים וחורו לון ההלכה יוסדהו

אמרי א'ד'ידדהו נמי לא דחי ואלא קשיא הני תרתי דתנא חדא ^(א) כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית ותני' איך לבית הכנסת ומתרצינן כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים לא אידי ואידי בזמן שבית המקדש קיים ולא קשיא כאן במקדש כאן בגבולין א"ל אביי ^(ב) לרבא מאי שניא לולב דעברין ליה שבעה זכר למקדש ומאי שניא ערבה דלא עברין לה שבעה זכר למקדש א"ל הוואיל ואדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב א"ל ההוא משום לולב הוא דקא עביד ליה וכי תימא דקא מגבה ליה והדר מגבה ליה ^(ג) והוא מעשים בכל יום דלא קא עברין הכי אמר רב זביר משמיה דרבא לולב דאורייתא עברין שבעה זכר למקדש ערבה דרצנן לא עברין לה שבעה זכר למקדש למאן אילימא ^(ד) לאבא שאול האמר ^(ה) ערבי נחל כתיב שתיים אחת ללולב ואחת למקדש אי לרבנן הלכתא גמירי לה ^(ו) דא"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני אלא אמר רב זביר משמיה דרבא לולב דאית ליה עיקר מה"ת בגבולין עברין ליה שבעה זכר למקדש ערבה דלית לה עיקר מן התורה בגבולין לא עברין שבעה זכר למקדש אמר ר"ל כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח כדי לצאת בערבה א"ל ר' יוחנן מי אמרה מי אמרה הא איחו אמר דא"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני אלא מי אמרה דלמא בוקיפה מי אמרה בבבלי מומין דלמא בתמימים אתמר ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר ערבה יסוד נביאים וחד אמר ערבה מנהג נביאים תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר יסוד נביאים דא"ר אבהו א"ל ר' יוחנן ערבה יסוד נביאים הוא תסתיים א"ל ר' זירא לר' אבהו מי א"ר יוחנן הכי והא"ל ר' יוחנן משום ר' נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני ^(א) אשתומם כשעה חדא ואמר שכחום וחורו ויסודם ופי' חורו ויחנן הכי ^(ב) והא"ל ר' יוחנן דלהון היא ל"ק כאן

רצ כהנא שעלה מצביל דלהון היא משלכס היא ערבה כלומר שהיא מנהג נביאים שהיו רגילין לדבר לתלמידים שצבול וכן מ"ת שצביל במקדש

רצ חייה צר רצ (אש) שהיה מצביל דלמנא פוחת צה ארבעה דמיירי לזני א"י ור' יהושע בן לוי שהיה מל"י דלמנא מדליקין צה את הנר איירי לזני צבול וכן פ"ק דשבת (דף ט: וע"ש) גבי משיתיר חגורו והשתא ניחא דפריך הכא שפיר דרבי יוחנן אדרי' יוחנן דלמנא יסוד נביאים ודלהון היא משמע דמנהג הנביאים ולא יסוד והשתא נמי ניחא פרק המגרש (גיטין דף פד:) אמתני' דכילי יעה יעלנו הימנה ויחורו ויתנו לה דלמנא חוקיה רצנ"ה היא שמרירין כן פרק הזורק (שם דף עח.) גבי כנסי שטר חוב זה ור' יוחנן אמר אפי' תימא רבי דילכון אמרי שאני הכא הוואיל וקנאתו ליפסל צו ופי' שם צקונט' דר' חייה וצניו עלו מצביל כדלמרינן לעיל צסוף פ"ק (דף ב.) וחוקיה צנו של ר' חייה היא ואל' ר' יוחנן אחד משלכס דהוה רצ כהנא שעלה מצביל כמותו אומר דלמנא אפי' כרי' וקשה והלא חוקיה רצו של ר' יוחנן היה כדמזכר פרק אלו קשרים (שנת דף קיז:) וכשעלה רצ כהנא היה ר' יוחנן ראש ישיבה כדמזכר בהגול בתרא (ב"ק דף קח.) וחקן גדול היה דמסרתו ליה גצוניה וסתמא לא היה ר' יוחנן ראש ישיבה כל ימי חוקיה רצו ווע"ג דאשכחן צהקומן רבה (מנחות דף ב: וע"ש) דכשעלה רצ כהנא אשכחניהו לזני ר' חייה דיתבי וקאמרי עשרון שחלקו והניחו צביסא ונגע טבול יוס צחמת מהן מהו שניא פעמיים עלה אחת צימי חוקיה ואחת צימי ר' יוחנן כששאל ממנו ר' יוחנן כל ספיקי דה"ל ולפירוש ר"ת ניחא דלתלמידיו שמצביל היה אומר ר' יוחנן דלכון אמרי אפי' תימא ר' ודכותיה אשכחן פי' אין מעמידין צירושל' דל"ל ר' יוחנן לרי' יוחנן לרי' חייה צר אצא הלצן תלת מילין סלקון מן צביון:

להן, ונתקיימה יסוד נביאים. נתברר כי דברי ר' יוחנן שאמר יסוד נביאים היא, כלומר יסודה נביאים כי היא הלכה למשה מסיני קאמר. אינו והאמר ר' יוחנן לחוקיה בנו של ר' חייה שהוא בבלי, ולכון (א) אמר(י). כלומר רב כהנא החכם שלכם שהוא בבלי אמר, דילהון היא, פי' החכם שלכם אמר לי כי ערבה מדרבנן היא ואינה לא יסוד נביאים ולא הלכה. ושנינו לא קשיא

(ב) צ"ל דלכון אמר וכי המוס' להדיא כן צ"נה והא גסם רבינו דגרס דלכון אמר.

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

יד א מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה כ:
ב ב מ"י שם סג ע"ג
מד טו"ע א"ח ק"י
מקדש ספ"ק ה:
בז ג ד מ"י שם טו"ע
שם ספ"ק ז ופ"ק ו:
ז ה מ"י שם טו"ע שם
ספ"ק ד:
יה ו מ"י שם הלכה כב
טו"ע שם ספ"ק ז:
יז ז מ"י פ"א הלכות
שמעיה הל' טו פ"ו
הלכה יא:
כ ה מ"י פ"א מהלכות
שמעיה הלכה ז:
כא ט י מ"י פ"ל מהל'
שם הלכה יא סג
ע"ג ל טו"ע א"ח ק"י
מקדש ספ"ק א [כך אלפס
כמן ובשנת פ"א ט"ח פ:]

כאן במקדש כאן בגבולין. במקדש הלכה למשה מסיני בגבולין פליגי דר' יוחנן אמר יסוד נציאים ור' יהושע בן לוי אמר מנהג נציאים ופי' בקונט' דנפקא מינה דאי תקנה היא צעיא ברכה ואי מנהגא לא צעיא דליכא למימר וזונו דמנהג צעלמא שנהגו העם ואפי' ככלל לא תסור ליתיה וכן אמרי' בסמוך חזיט חזיט ולא צריך קסבר מנהג נציאים הוא ויש מדקדקין מתוך כך ללא מצרכין אהלל דר"ח שאינו אלא מנהג צעלמא כדמוכח פ' בתרא דמענית (דף כח: וס) רב איקלע לצבל חזי דקרו הלל צר"ח סבר לאפסוקיניה שמע דקא מדלגי ואולי אמר ש"מ מנהג אבותיהם צדיקה היא ודא דקאמר רבי יוחנן התם י"ח יוס יחיד גומר את ההלל בהן ובגולה כ"א יוס לא משום דליהוי אחרניי תקנה שהיו קורין צבילוג אלא יחיד גומר היינו כמו יחיד קורא דלורחיה דהש"ס דמשתעי הכי כי הוה דמינא פ"ק דצרכות (דף ט: וס) וותיקין ה' היו גומרין אותו עם הנך חממה ור"ת אומר דאין ראה מערבה להלל דערצה הוה אלא טלטול וכיון דלא תקנתא היא אלא מנהגא לא חשיבא למיקבע לה צרכא אצל קריאת ההלל לא גרע מןקורא צמורה ודכוותיה אשכחן דמצרכין אשני ימים טובים של גלויות ואינו אלא מנהג צעלמא כדאיתא פ"ק דצביה (דף ד: ט) ומיכו און מנה ראה דהא טעמא דאין מצרכין אערצה למ"ד מנהג נציאים משום דלא אפשר לומר וזנו פ"ו ימים טובים של גלויות און דזנו אלא קידוש להזכרת היום בצפלה וצרכת המזון ואי משום דמצרכין אשקיעת שופר צייט שני של ר"ה הנהו תקנתא נינהו וממרי מנ' ימים טובים של גלויות לענין צביה קדושה אחת נינהו כדמוכח פ"ק דצביה (דף ד: ט) והוהו מנהג אבותיהם צדיקים ועוד צדקה ר"ח ממסכת צרכות פ"ק היה קורא (דף ז: ט) דמייתי ראה דאין מפסיקין צבלל מרז צר שצא דאיקלע לצי דרבינא ציינים שאין היחיד גומר בהן את ההלל ולא איפסיק ומשני שאני רב צר שצא דלא חשיב עליה דרבינא ואם אין מצרכין עליו מה הפסקה שרי צו ועוד ראה מנהגא עובדא דתענית (דף כח: וס) מעובדא דרב דאמר סבר לאפסוקיניהו דמשמע דמצרכי דאי לא מצרכי היה לו ידע שהוה מנהג אבותיהם וסתמא לא צלמאע הלל איקלע מדקאמר רב איקלע לצבל ולא קאמר איקלע לצי כנישתא וכי תימא אכתי מכוין דמצרכי לקרות היה לו ידע דמדלגי ואמאי סבר לאפסוקיניהו הא לאו מילתא היא שאפילו כשגומרים את ההלל יכול לצרך לקרות את ההלל כמו שמצרכין לקרות מנהגיה ומה שנהגין עבשו לצרך ההלל לגמור כשגומרין ומצרכין לקרות כשמדלגין לסימן צעלמא נוהגין כן וצין צוה וצין צוה יכולין לצרך לקרות ולגמור וא"ת הא דנקט י"ח יוס שיחיד גומר בהן את ההלל אמאי נקט יחיד דמשמע אצל צבור גומרין אותה אפי' שצאר ימות השנה והא עובדא דרב צבצור הוה ואפ"ה מדלגי ושמת לרבותא נקט יחיד דאפי' יחיד צפני עצמו לישראל היה אומרים אותו על כל פרק ופרק על כל צרה וצרה שלא תצא עליהן וכשנגאלין אומרין אותו על גאולתן ולכן נקט יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר כי ליכא כל ישראל קרי ליה יחיד אפי' צבור אם נגאלו מן הצרה והתחילו היו גומרין אותו ור"ח פי' לא יתחיל בצרכה: [נו"ע מוס' ערכין יוד. ד"ה י"ח ימים ומוס' צרכות יוד. ד"ה ימים ומוס' מענית כח: ד"ה אמר:] **ואינה נישלח אלא בפני עצמה**. לא שיאסור לטול הערבה עם הלולב דלא מיירי אלא באגודי צדי הדדי: **ש"ש** ברי ע"ין ר' חין. ששלה ה' צדין יואלן מקלח אחד: וכי

צמקדש. הלכה למשה מסיני: **גבולין**. יסוד נציאים: **ערצה לריכה שיעור**. לקמן מפרש שיעורה: **אינה ניטלה אלא בפני עצמה**. אין דבר אחר נאגד עמה דמוכח שהיא מלוה: **אצל הידא דאגזביה**. לשם נטילת לולב והדר אגזביה לשם ערצה אימא ליפוק צה דליכא הוכחה טובא: **וכמה שיעור**. דלמרחן לעיל לריכה שיעור: **ששנה צדי** שיש בכל אחד עלין לחין: **עלה אחד** וצד אחד ס"ד. **עלה משמע** צלא צלל גז עלה עלה ומאי לקיחה צעלה צלל גז הא לא מיכר: **עלה אחד** **צד אחד**. צד אחד וצו עלה אחד ודיו. וכי אמרינן לעיל (דף לז: ג') טפחים לגצי לולב הוה דלמרינן שמהא ערצה לריכה ששנה טפחים אצל ערצה שהיו מקיפין צה צפני עצמה כל דהו סגי והשתא נהגו להציא מורכזות ענפים ארוכים ופיסו שמנכר מלוה צעין יפה: **אייבו**. אצוה דרצ: **חזיט חזיט**. לשון ניענוע: **מנהג נציאים הוא**. בגבולין ולא יסוד נציאים הלך אינה לריכה צרכה: **קרייטא אית** לי. כפרים ויושביהם: **ומקשקשין צכרמיה**. שדרין את הצרכים שצביעית: **ואלני זיטא**. צשכר חפית הצרכים ואין מפסיקין לעניים: **אריך או** לא אריך. טוב לעשות כן או לא. אריך לשון דבר הגון וצעורא (ד' יס) לו דומה וערות מלכא לא אריך לנא למיחוי: **אי"ל לא אריך**. לפי שאתה פורע פעולתם מפירות שציעי והמורה אמרה לאכלהו ולא לכסורה אצל הקשקש מותר כדלקמן: **אי"ר אלעזר צר דזוק כדו הויסי דחיר**. כצר עברו מ' שנה שאני דר צאריך הוא: **ולא חמיסי צר אינא**. לא ראיתי צן אדם: **דמהלך צאורחא דסקנן דדון**. שמהלך צרך ישר כאלס זה: **אפקר זיטא לחשוזיא**. לעניים: **והצ פריטא**. ותן פרוטות למיכך לקשקש הצרכים: **ומי שרי קשקש צצביעית: מלסקל להשלך** אצנים לחוך: **ססומי פילי**. שהשרשים מגוליס וצריך לכסותם שלא ייבש האילן ושקומי אילני הוא שלא ימות ואינו עשה להשכיחן אלא לקיימן שרי: **פילי**. צביעית: **והד אצרווי אילני**. כמו פ"ו צבלל אותם צכרבותם (יחזקאל כג) לנקוד העפר צעלמא השרשים ולהזיזו שיהא עך ומיחוח והאילן משציה כך שמעתי. לישנא אצרינא להצריא את האילן ולהשכיחו: **לא יהלך כו'**. אלא ישצות לו צעוד יוס גדול ויכין לו סעודת שצת: **אלא לצייסו**. שהולך לצימו והס אינס יודעים שיצא היום ואין מכוונים לזכרו והוא כועס עליהם: **אצל לאושפזייה אמאי דנקט סמין**. אינו סומך על צני הבית ונושא עמו סעודתו ועל מה שצידו נסמך: **אפי' לציבו**. דמה שמואל אם מעט אם רב שלו הוא אשכ"כ לא יהלך וכ"ש לאושפזייה שלא ימלא כלום: **כסא דהרסנא**. סעודה מועטת דגיס קטנים מטוגנין צקמח צזומן שלהן: **על גג האצטנא**. הוה תני תנא קמיה: וכי

יוס גדול ויכין לו סעודת שצת: **אלא לצייסו**. שהולך לצימו והס אינס יודעים שיצא היום ואין מכוונים לזכרו והוא כועס עליהם: **אצל לאושפזייה אמאי דנקט סמין**. אינו סומך על צני הבית ונושא עמו סעודתו ועל מה שצידו נסמך: **אפי' לציבו**. דמה שמואל אם מעט אם רב שלו הוא אשכ"כ לא יהלך וכ"ש לאושפזייה שלא ימלא כלום: **כסא דהרסנא**. סעודה מועטת דגיס קטנים מטוגנין צקמח צזומן שלהן: **על גג האצטנא**. הוה תני תנא קמיה: וכי

מוסף רש"י

בדי עלין לחין. ערצה ששכרו מנקט עליה ושמיחיה צה ששט עלין לחין (ב"מ כד). אפילו עלה אחד בכד אחד. כשרה (סו). אריך או לא אריך. ממקן או איט ממקון (כתובות קכ). מלסקל. להולא אצנים מן הכס (מ"ק ג). אברויי אילנא אסור. דהוי משום רוחא (סו). סתומי אילן. שרי. דלית ציה משום פסקא (סו).

רבינו הגנאל

כי אמר ר' יוחנן הלכה למשה מסיני ויסוד נציאים, כשהמקדש קיים ובגבולין. וכי אמר רב כהנא מדרבנן היא, אינה לא הלכה ולא יסוד נציאים, כדמוכח במ"ד ומעשה דרב כהנא בברי' ר' יוחנן שפירק לו כל קושיא שהיה לו, מפורש בהגות (ד'ן) ואסקיה, והיינו דאמר ר' יוחנן דלכוון אמרין (ר' יוחנן דלכוון אמרין) דליהוין היא. והא דאמין (ד'ן) וליהויה בן ר' חייא משני ואמר לו דלכוון אמ' מפורש בגמין פ' הגמר (א) ואמר לו הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני. וגריסין בתענית כר' פוק אחרון. כל היכא דאמרין הלכה, דרישין לה בפירקא, מנהג, מדרש לא דרשינן ליה, אורויי מורין ליה. ואסקיה ערבה אינה נישלח אלא בפני עצמה. וצריכה שיעור, ושיעורא שלשה בוי עלין כרב נתמן, אבל דרב ששת דאמר עלה אחד בכד אחד. לא (צ"ל: ברלאן) איפשהו. וצריכה חיבוט. ואינה צריכה ברכה, כרב דקסבר מנהג נציאים היא, כר' יהושע בן לוי. אמ' ר' אבין מעשה בהווא דאתא לקמיה דר' אלעזר בר' צדוק, ואמר ליה קרייתא אית (להו) [לן], בני כפרים, כרמייא אית

א) י"ל צ' המנערת את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם (ד' פ"ד ע"ג).

ב) הכניז י"ע לפני המלכות דרש ששם עלה אחד צד אחד קאמר ודחילי אפשר וכן פסקו התוספות ומזהו ליבש.

א) ר"מ מ"ז (ג) צ"מ כה. ע"ש י"ע (א) מ"ק ג. ד. שם. ע"ז ג. (ה) ז"ל יהודה כן משמע לקמן בתוס' ד"ה וכו' לייבשן, (ו) ויקרא כהן, (ז) ונע' מוס' יומא לו: ס"ה אמר אב"י, (ח) ג' מהרי"ם עלין יואלן.

תורה אור השלם

1. והשביעית תשמטנה ותשטתה ואבלו אביו עפ"י ויתרם תאכל חית הישרה כן תעשה לכרמך שבות כג יואלן.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה כהן וכו' ואינו אלא מנהג צעלמא כדאיתא בפ"ק דצביה והדור במנהג אבותיהם בדיכים ומיחו און מהו ראה וכו' כדמוכח בפ"ק דצביה ועוד מקדק ר"ת צ"ל:

גלוין הש"ס

רש"י ד"ה וחד אברוי וכו' כמו וברא. אלו צ' פירושיו הם ג"כ צבי"ח חולין דף ע"ז ד"ה און מוספין: תוס' ד"ה כאן בפירוש וכו' וכו' ימים טובים של גלויות אין בהן וצנו. וקשה לי דמי' יקשה מצרכת על אילת מנה ועל אילת מור צלל צ' דפקח ואולי י' הלך צין וסמך צרכה צללן לפשות כן וצין וסמך צללן על אלו' מלמתי שהשקה כן הרי"ן ע"ן צצ"ו א"ח ס' י' ס"ק ו'.

רבינו הגנאל (המשך)

לי, ויתריא אית לי. וכך אמר לו זו הקריה כולה לי היא, ובאין בני קריה בשביעית מקשקשין בכרמים לתקום, והן עניים, ואין להם הגאה, (ומשמעין) (ומשמעין) בהמים ונטולין ואובלין. ומקשקשין בכרמים מפני היותם שנוטלין, אריך אי לא, פי' כשר לי ליהנות מאותן (הכרמים) (ההיותם) שנתקששו בשביעית. כדכתיב וזה פי' אריך. כדכתיב ערות מלכא לא אריך לנא למיחוי. פי' אברויי אילני אסור, מניחין זבל תחת אילנות להברותם, מובלין (האילנות) שהיא ברייה להן, כלומר מאכל, כדכתיב להברות את דוד. לסתומי פילי, פי' פילי פילי, כדכתיב כמו פלח ובוקע בארץ. ואסקיה אברויי אילני שהוא זיבול אסור, לסתומי פילי שרי. לא יהלך אדם בערבי שבתות יותר מני פרסאות כו' ועד אפי' לביתו. פי' מפני שהוא צריך לעשות כלום דבר לעינוג שבת. בתנ"י לולב כעוד יום טוב הראשון שחל להיות בשבת כל העם מובליין את לולביהן בהר הבית כו' עד התקינו שהיא כל אחד נוטלו בביתו.